

Kulttuurilautakunnalle

Vuoden 2010 suurtuotantomäärärahan käyttäminen "Oolannin sodasta jälleenrakennusaikaan — sata vuotta Ahvenanmaan merenkulun historiaa" -näyttelyyn

Forum Marinum -säätiö tuottaa ensi vuonna Ahvenanmaan merenkulun menestystarinasta kertovan näyttelyn "Oolannin sodasta jälleenrakennusaikaan — sata vuotta Ahvenanmaan merenkulun historiaa" yhteistyössä Ahvenanmaan merimuseon, Ålands Sjöfartsmuseumin kanssa. Näyttely on esillä Forum Marinumissa 1.6.2010–30.10.2011. Se liittyy vesiliikenteen historiaa tallentavien museoiden yhteistyöhön, jota Forum Marinum -säätiöllä merenkulun valtakunnallisen erikoismuseon ylläpitäjänä on velvollisuus edistää. Näyttelyn kokonaiskustannukset ovat noin 100.000 euroa (LIITE).

Forum Marinum -säätiö esittää Kulttuurilautakunnalle, että vuoden 2010 suurtuotantomäärärahasta osoitettaisiin 30.000 euroa "Oolannin sodasta jälleenrakennusaikaan — sata vuotta Ahvenanmaan merenkulun historiaa" -näyttelyn tuotantoon kohdennettuna museoesineiden siirtämisestä Maarianhaminasta Turkuun aiheutuviin kuluihin. Lisäksi Forum Marinum -säätiö ehdottaa Kulttuurilautakunnalle, että vuoden 2011 suurtuotantomäärärahasta osoitettaisiin 15.000 euroa näyttelyn esineistön palauttamisesta Maarianhaminaan aiheutuviin kuluihin.

Turussa 12. lokakuuta 2009

FORUM MARINUM -SÄÄTIÖ

Toimitusjohtaja

Jaakko Tikka

Forum Marinum -säätiö
Linnankatu 72, FIN-20100 TURKU
Tel + 358 (02) 2829 511
Fax + 358 (02) 2829 515
www.forum-marinum.fi

Oolannin sodasta jälleenrakennuskauteen. Sata vuotta Ahvenanmaan merenkulun historiaa (työnimi)

Tausta, ongelmat ja tarpeet

Forum Marinumin tehtävänä merenkulun valtakunnallisena erikoismuseona on muun muassa alan toimijoiden yhteistyön edistäminen. Ahvenanmaan merimuseon, Ålands sjöfartsmuseumin, museorakennuksen korjaus sulkee käytännössä museon näyttelyt pariksi vuodeksi. Korjauksen aikana Forum Marinumilla on ainutlaatuinen tilaisuus saada Ahvenanmaan merenkulun historiasta kertovaa aineistoa esille omiin tiloihinsa, ja tuottaa aineistosta Ahvenanmaan merenkulun menestystarinasta kertova näyttely.

Näyttelykokonaisuuteen liittyy myös merenkulun perinteitä tunnetuksi tekevien tapahtumien sarja, jonka mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat Museoalus Pommernin gastit, Turun Laivapäällikköyhdistys, Chanty Singers, Sjöhistoriska institutet vid Åbo Akademi ja Museoalus Sigynin säätiö.

Näyttelyn kuvaus

Näyttelyn painopiste on purjelaivamerenkulussa, jonka avulla laivayhteisön karu arki välittyi kävijälle. Näyttelyn ydintarina kertoo kuitenkin Ahvenanmaan merenkulun historian pätkinätkuossa. Tarinoista vahvimaksi nousee menestyksen ja uusiutumisen diskurssi, joka tuo kertomuksen nykyaikaan.

Ahvenanmaan merenkulun historiaa tarkastellessa ei voi olla näkemättä, miten eri aikakaudet nivoutuvat pitkäksi jatkumoksi. Satoja vuosia toimeentulon tuki ja turva on ollut meressä, kalastajien saaliissa tai merirahdeissa.

1840-luvulla — heti, kun se oli tullut mahdolliseksi — ahvenanmaalaiset alkoivat purjehtia Saksaan perinteisen Tukholman ja ruotsalaisten satamien lisäksi.

Krimin sota (1854–1855) lamautti merenkulun Ahvenanmaalla niin kuin kaikkialla muuallakin. Britit ja ranskalaiset tulivat aluksineen liian lähelle, kaappasivat talonpoikaisaluksia ja tuhosivat mm. Bomarsundin linnakkeen. Rahtiliikenteen taantumaa löytyi lääke raudan ja suolan salakuljetuksesta.

Keväällä 1856 rauhan palattua, lahtiin upotetut alukset pumpattiin jälleen pintaan ja varustettiin liikenteeseen. Sodan jälkeen kaikkialla tarvittiin uusia aluksia ja myös laivanrakennus kukoisti.

Maalaisalusten purjehdusoikeuksia lisättiin, puutavaran vientitulleja kevennettiin ja merenkulun nousukausi pääsi alkamaan. Kun vastaukseksi lainsäädäntöön perustettiin 1861 Maarianhaminan kaupunki ja 1867 merikoulu. Koulutetut laivapäälliköt ja kaupunkilaisvarustamat takasivat pääsyn valtamerille, suureen maailmaan, ja kiinnityksen hyviin, tuottoisiin rahteihin. Jo 1865 ensimmäinen ahvenanmaalainen alus ylitti Atlantin ja 1882 purjehdittiin maapallon ympäri.

Höyrylaivat yleistyivät ja parhaat lastit lastattiin niihin. Kotirannoilla rakennettujen puurunkoisten alusten aika oli 1800-luvun lopulla ohi. Samoihin aikoihin maailmalla kaupattiin edullisestikin rauta- ja teräsrunkoista tonnistoja, jolla merenkulku saatiin uudelleen vauhtiin. Näillä aluksilla rahdattiin vehnää ja puutavaraa Australiasta Eurooppaan, hiiltä uuden Etelä-Walesin Newcastlesta Chileen, ja sieltä salpietaria Eurooppaan.

Maailmansodat vaikeuttivat liikennettä ja monia aluksia menetettiin. Maailmansotien välillä Ahvenanmaalla varustettiin yhä enemmän moottorialuksia. Varustamot olivat siirtyneet maaseudulta Maarianhaminaan. Ahvenanmaan kuuluisin laivanvarustaja, Gustaf Erikson, piti purjelaivastoaan yllä 1950-luvulle saakka, mutta piti samalla huolen elinkeinon jatkumisesta. Ahvenanmaan merenkulun avainsanoja on uusiutuminen ja tulevaisuuteen varustautuminen. 1950-luvun lopulla alkanut autolauttaliikenne merkitsi käännekohtaa Ahvenanmaan merenkulussa ja tonniston kasvu parilla seuraavalla vuosikymmenellä. Nykyisin Ahvenanmaalla toimii kymmenen varustamo, mm. suuret pörssinoteeratut Birka Line, Viking Line. Ahvenanmaalaisten alusten osuus on huomattava koko Suomen kauppalaivastossa.

Näyttelyn laajuus ja sen vaatimat resurssit:

Näyttely sijoitetaan Linnanpuomin näyttelyhalliin ja sen laajuus on noin 300 m²

Kohderyhmät: 90.000 kävijää

Näyttely on tarkoitettu kaikille purjehdusmerenkulusta kiinnostuneille, alan harrastajille, lapsiperheille, vanhuksille, ammattinsa historiaan paneutuville merenkulkijoille, ja alan opiskelijoille. Näyttely on esillä pitkään, joten Forum Marinum -säätio odottaa sille suhteellisen suurta kävijämäärää.

Tiedotus, markkinointi, viestintä:

Näyttelylle tehdään markkinointisuunnitelma ja siitä tiedotetaan valtakunnallisesti mediassa.

Seuranta

Näyttelyn tuotantoprosesseja tarkastellaan ja niistä raportoidaan näyttelyn päättyessä. Näyttelyn aikana kerätään yleisöpalautetta, ja kiinnitetään huomiota palvelun toimivuuteen.

Työaikataulu ja prosessit

- 1. Suunnitteluvaihe: 1.10.2009–30.4.2010**
 - aineiston kartoitus, synopsis, tuotantokäsikirjoitus ja esillepanosuunnitelma valmistuvat
 - kuva ja esinevalinnat, tekstin määrä ja sisältövalinnat tehty
 - oheisaineisto suunniteltu
 - opetusaineisto suunniteltu
 - oheistapahtumat suunniteltu
 - tiedotus ja markkinointisuunnitelma on tehty
 - tuotantoaikataulu on tarkistettu

- 2. Toteutusvaihe: 11.1.–1.6.2010**
 - näyttelytekstien ja oheisaineiston tekstien kirjoittaminen
 - tekstien käännettäminen (ruotsi, englanti)
 - kuvien vedostaminen
 - tiedotus- ja markkinointiaineiston tuottaminen
 - näyttelyrakenteiden valmistaminen
 - näyttelyn rakentaminen (10.5.–31.5.2010)

- opaskoulutus (toukokuussa 2010)
- näyttelyn avaaminen 1.6.2010

3. Näyttelyn päättäminen 30.10.–30.11.2011

- näyttelyaineiston kuntotarkastus, pakkaaminen palauttaminen
- kuljetus Maarianhaminaan
- palautepalaveri näyttelyn toteutumisesta ja seurannasta
- raportointi Forum Marinum -säätiön työvaliokunnalle ja rahoittajille

Näyttely on avoinna 1.6.2010–30.10.2011

Resurssipanokset	Forum Marinum	(Ålands Sjöfartsmuseum)
1. Näyttelyn suunnittelu – matka- ja majoituskulut	15.000 €	
2. Lainattavan aineiston siirto Maarianhaminasta Turkuun ja takaisin – pakkausmateriaalit – kuljetukset – vakuutukset	45.000 €	(10.000 €)
3. Näyttelyn rakentaminen – sisällön tuotanto – tekstien käännökset – valokuvasuurenokset – tekstisuurenokset – näyttelyrakenteet	20.000 €	
4. Markkinointi ja tiedotus – näyttelyn avajaiset – kutsukortit (painatus ja postitus)	15.000 €	(5.000 €)
5. Tapahtumat	5.000 €	
Yhteensä	100.000 €	
Tuotto-odotus: pääsylipputulot		40.000,00 €
Rahoitus		2010 2011
Forum Marinum -säätiö	40.000,00 €	
Ålands Sjöfartsmuseum	15.000,00 €	
Turun kaupungin suurnäyttelymääräraha	30.000,00 €	15.000 €
Yhteensä 2010–2011	100.000,00 €	
Tapahtumajärjestelyt rahoitetaan erikseen		